

Posudek školitele

Doktorand: Mgr. Dora P o l á k o v á (roz. Novotná)

Obor studia: Filologie – románské literatury (specializace španělsky psané literatury)

Forma: prezenční doktorské studium

Zahájení: 2002/2003

Školitel: Doc. PhDr. Josef Forbelský

Školící pracoviště: Ústav románských studií FF UK v Praze

Disertace: **Torrente Ballesterův román *La saga/fuga de J.B.* jako rehabilitace imaginativní prózy**

Rozsah: 206 stran

Datum odevzdání: 5.10.2007

Mgr. Dora Poláková (11.4. 1978) vystudovala v letech 1997-2002 obor španělština na FF UK v Praze. Od 30. 9. 2002 byla přijata do prezenční formy doktorského studia, jež dne 30.6. 2005 uzavřela státní doktorskou zkouškou. Spolu s paní Janou Novotnou přeložila romány *Větrná růžice* (2001) od Gonzala Torrente Ballestera a *Město netvorů* (2003) od Isabely Allendové. V roce 2001 se zúčastnila soutěže Premio Iberoamericano s prací o ženské tematice v díle hispanoamerického spisovatele Enrique Gómeze Carrilla. V letech 2003-2006 konala výuku španělštiny v Ústavu románských studií FF UK a v téže době zahájila spolupráci na výzkumném záměru „Základy evropské civilizace v zrcadle literatury a filosofie“, a to na iberoamerickém projektu. V roce 2003 vystoupila na symposiu El futuro hispanismo checo s referátem majícím vztah k vlastní doktorské disertaci. V roce 2005 přednesla referát na symposiu Don Quijote v proměnách času a prostoru na téma El Quijote como juego –la novela cervantina vista por Gonzalo Torrente Ballester. Byl publikován téhož roku ve sborníku vydaném nákladem UK. V únoru až červnu roku 2001 pobývala studijně (v rámci projektu Socrates/Erasmus) na filosofické fakultě Universidad de Granada. V červenci roku 2004 absolvovala letní kurs na Universidad Complutense v Madridu a připravovala bibliografický materiál pro svou disertaci.

Předkládaná práce se v obecnějším pohledu soustřeďuje na závažnou fázi ve vývoji španělského románu 20. století, potom co vyprchává jeho výrazná sociálně-kritická funkce a jeho přední představitelé, k nimž patřil Gonzalo Torrente Ballester (1910-1999), pro něho otvírají nové tvarové a obsahové možnosti. Jde o fázi o to závažnější, že španělská kontinentální próza se octla v soutěži s nástupem hispanoamerických prozaiků, strhujících na sebe v rámci španělsky psaných literatur světovou pozornost.

Doktorandčina osobní volba námětu je z odborného hlediska závažná rovněž vzhledem k tomu, že obojí projevy romanopisectví v druhé polovině 20. století, ať španělského evropského, vznikajícího ve značném rozsahu pod společenským a etickým imperativem, tak novátorského hispanoamerického, byly a jsou setrvale podrobovány kritickým analýzám, u nichž jsou ve španělském prostředí zjištěné některé ustálené přístupy. Disertace Mgr. Polákové se nově soustředila na objasňování zdrojů, k nimž se ve svých nejzávažnějších románových dílech uchýlil Torrente Ballester, a hlavně když psal své obsáhlé a pro literární kritiku obtížně luštitelné dílo *La saga/fuga de J.B.* Neupnula se k dobovému zjednodušujícímu konstatování, že konfrontačním stimulem pro něho byl nástup latinskoamerické prózy s její obdivuhodně uvolněnou představivostí, a místo komparací v tomto směru přistoupila ke zkoumání zmíněného díla jako takového, ne jako repliky, nýbrž jako svébytného výtvoru. Ve vstupních kapitolách její rozbor bere na vědomí dosavadní dílčí kritické náhledy na citovaný román, jehož složitá stavba při první četbě působí značně enigmaticky. Nicméně Mgr. Poláková v dalších částech své práce zjišťuje, že v jeho základech jsou obnovovány cervantesovské principy krásné prózy, a na prvním místě že je rehabilitována role tvůrčí imaginace. Je evidentní, že tím vrhla nové světlo na některé dosavadní literárně kritické přístupy, jež se snažily zařadit a interpretovat tvorbu Torrente Ballestera v perspektivě společensko-kritického nároku. Postupujíc vlastním směrem, autorka práce zpřesnila povahu a míru obratu, k jakému docházelo ve vývoji španělského románu v posledním čtvrtstoletí. Vyrovnávala se s možností pojmout torrentovský románový text pouze jako prostředí jakési subjektivní mýtotvorby, a potom co kriticky zhodnotila - jak bylo připomenuto - existující interpretace, hlavní směr svého zkoumání zaměřila na ludický charakter Torrentových děl, a výslovně románu *La saga/fuga de J.B.*, v jehož složitě skladbě požadavky příznačné pro umění prvních desetiletí minulého století, například princip hry nebo ironický odstup a humor, se nyní obnovují v souladu s klasickou cervantesovskou imaginací, a zároveň jsou vtělovány do žánrového celku, strukturovaného v duchu nové doby.

společenské a kulturní zkušenosti spisovatelova intelektuálně náročného světa, zahrnujícího realie galicijského, ale rovněž atlantického a univerzálního rozměru, nebo kritickým poukazem na funkci pozitivní ironie, která se odlišuje od destruktivních záměrů kritických realistů, nebo - a především- poukazem na slovesné uplatnění struktury lineární ságy a polyfonní fugy, spojovaných s mnohoznačností znaku, za nímž se skrývá románový hrdina, tím vším tato práce přispívá k objasnění hlavních nosných činitelů v této próze. Autorka práce dokumentuje, že jde o prózu, která potom, co moderní španělský román prošel v 20. století fází testimonialismu nebo se drobil do jazykových experimentů nebo utkvěl v psychoanalyticky motivovaném sebevyjevování subjektu, vrací se po překonaných zkušenostech a za nových okolností k Cervantesovu pravzoru, navazuje na něj a soudobě ho rozvíjí.

Závěrem lze konstatovat, že Mgr. Poláková úspěšně poukázala na to, jak se Gonzalo Torrente Ballester ve své tvorbě, a především v románu *La saga/fuga de J.B.* vyrovnává s rozrůzněnými formálními a konstrukčními tendencemi novodobé hispánské románové tvorby, jak rehabilituje ryze domácí prozatérské tradice, a hlavně jak pojetím románu jako svědectví o vlastním tvůrčím aktu a v jeho provázanosti s písemným i nepísemným uměním poskytuje románové próze další vývojové možnosti. Práci Mgr. Dory Polákové doporučuji k obhajobě.

Praha 2. října 2007

Doc.PhDr. Josef Forbelský

